

Felvidéki Híradó.

KÖZMŰVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, IPAR-, KERESKEDELMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési árak:
 Egész évre 4 frt
 Fel évre 2 „
 Negyed évre 1 „

Felolvasó szerkesztő: **Fehér János.** Főmunkatárs: **Révész Lajos.**
 Kiadóhivatal: a túróc-szt.-mártoni „Magyar Nyomda”.
 A lap szemléli részét illusztrációk és szerkesztőségi hírdetések és előfizetések a kiadóhivatalra címezve Túróc-Szt.-Mártonba küldendők.

Magánhirdetések legutányosabban, árszabály szerint.
 Hivatalos hirdetések díja: 100 szög 2 ft, ezentúl minden megkezdett szál szónál 50 krral több.
 Lapunk számára hirdetések elfogad a Reuter ügynökség és a Magyar Távir. Iroda* hirdetés iróháza Budapesten, Grantzow-utca 1. szám.

Az úrhatnamság illusztrálva.

A leghitelesebb kútforrásból vettük a következő, első tekintetre derülséget keltő, de mélyebb megfigyelés után a legkomolyabb megszívlelést érdemlő tények leírását.

Hazánk egyik legnagyobb gyáripari telepén szükség volt egy kazánkövácra. A telep igazgatósága szokott módon közhírre tette, hogy a kazánkövác darabszám után való díjazás és napi két forint bér mellett felvételre kerestetik.

Az első héten nem jelent meg senki és égező szükség lévén ilyen munkásra, az igazgatóság a napibért 3 frtra hirdette. Nem akadt munkás, de nem akadt napi négy forint mellett sem.

A gyártelep tisztikarának egyik tagja akkor egy trefás ötletet inszcenizott. Ugyanis a jelzett hirdetés mellé egy másikat publikált, mely szerint: napidíjas kerestetik a gyártelepre 70 kr. napidíj mellett. Műegyetemen végzett egyének előnyben részesülnek.

S mi volt az eredmény? Az, hogy három nap alatt 70, mondhatni pályázó jelentkezett, közöttük sokan műegyetemet végzett egyének is. A négy forint napikeresetre hirdettet kazánkövác állására pedig ismét nem jelentkezett senki.

Nagyon időszerűnek találjuk közölni ezen ténnyt, midőn fent és lent vérmes reményekkel kísérik az ipariskolák szaporodását.

Nem az értelmi szférában látjuk mi a magyar társadalom betegségének jeleit, hanem az erkölcsi világ körében.

A mi társadalmunknak a munkát kell tisztelni és becsülni. Hogy egészen tisztán beszéljünk, a kézműipar munkájára iránt kell emelkednie a tisztelőnek. Ezen nagy erkölcsi tényezőt nem adhatjuk meg az iskolázás által, ehhez nevelés kell, már pedig a modern iskolázás lehet talán az értelmi fejlesztés műhelye, de bizonyára nem fogja azt senki a nevelés csemetekertjének nevezhetni.

Nevelés — annak teljesebb fogalmában — az erkölcsi individualitásnak felkeltésében, ápolásában és fejlesztésében áll. Az nem értelmi

működés, nem is az érteleme hat első sorban, hanem az érzületre, azon belső világra, melyet kedély, szív nevezetbe foglalva ismerünk. Lehet valaki az értelmi fejlettség igen magas fokán, a nélkül, hogy egyénisége birna azon színvonalal, midőn a jellem dísznevével illethetjük, a nélkül t. i. hogy birna az erkölcsi akarat-erő azon tartalommal mely nemcsak a hasznót, az érzéki jót, hanem bár áldozat árán is az igazságot és jót egész eszményi teljében akarja.

Társadalmunknak eminenter nem annyira tanult, mint jellemes emberekre van szüksége, kik az élet feladataival tisztában vannak, kik nem diplomatikus kvalifikációra, hanem erkölcsi akarat és tetteirejükre alapítják existenciájukat, kik ebben keresik támaszukat, kiknek eszménye nem a siker minden áron, hanem a kötelesség-teljesítés minden körülmények között.

Ki tagadná, hogy a mi társadalmunk ilyen emberekben szegény? Azon rövid hét évtized alatt, hogy sorsunk urává lettünk, nyakra före iskolázásra adtuk magunkat. Egész tömeget természeteltük az intelligens proletáriátusnak, mely tömegekben az értelmi fejlettség minden igényei meg vannak állam és társadalom irányában, a nélkül, hogy meglenne az élet konkrét feladatainak és követelményeinek tudata és az abból folyó szigorú kötelességérzet magunk irányában.

Röviden fejezje ki a végeredményt: tömegeket neveltünk, melyeknek minden tagja úr akar lenni.

Tartunk tőle, hogy így leszünk a legjobban kultivált iparos szakoktatással is. Majd nevelünk gyárvezetőket és nem lesznek gyáraink, melyekben őket elhelyezzük, s kapunk belőlük — szocialdemokrata fantaszhatát, mert a modern iskolázás nem pótolhatja a nevelés hiányát, ahhoz egészen más légkör kell, mint a milyen a mi iskoláinkban van. Az erkölcsi embert nem a tudás alkotja meg, hanem a szív és érzelmi világ fegyelmezése eszményi célok felé. Ezt apaink is tudták és iskoláinkban el is érték. Kövessük őket, ha társadalmunk jövőjét megóvni és biztosítani akarjuk.
 Visszaterünk oda, a honnan kiindultunk.

Igen is, a világ legkomikusabb, de egyúttal a legszegenyesebb dolga, hogy a mi magyar középosztályunk mennyire szenved az úrhatnamság kórságában.

Az iskolázott proletáriátus képes a legnagyobb önsanyargatásra, csak a dekorumot mentse meg és úr maradhasson — 70 kr. napidíj mellett. Hát az nem egész nyílt dolog t. olvasóink, hány jól élő iparos cserélte ki a helyzetét cifra nyomorúsággal, mert beteges becsvágta azt sajgotja, hogy őt — tekintetes úrnak szólítsák? Valóban szomorú dolog.

A nagy beteg.

Kieltől Taganájig a fagyos, örök hó-föfötte Kantól a forróöbbe eső Susáig, e rettenetes kiterjedésű moskovita birodalomban egy nagy ferfű lázérését lesik a népek milliói. Egy hatalmas embert tett szánandóvá a kór; hiába fején a világi korona, hiába feje a szent szynodusnak, új nyomorulttan és szánandóan fekszik ő is, mint akármelyikünk, ki az élet robóját járja. A moskovita őrt típusa, aki egészségesében pénzdarábokat hajlított, a félelmetes autokrata, a ki a világ második legnagyobb birodalmában bilincsekbe verte a gondolat-szabadságot, — ott fekszik mozdulatlanul, kotyvasztott jótékony füvek tartják benne a lelket.

Minő számalmas látvány!

Az emberi fatum megrendítő példája ez, egy kérlelhetetlen emlékeztető, hogy porból lettünk, porra leszünk.

Ma a milliói urának telik be végzete, holnap lereskad az ucacszéli koldus. És ez ellen emberi lángész, kínosk milliója nem véd meg. Talán az emberi élet emez egyenlő végelenede, a mi megnyugvással tölthet el: a milliói urának agoniját irigyled-e, te munka embere, ki a betető falat nehéz gondjával hajtot fejedet verejtékes munka után?

Emberileg mennyire szánandó a bíbor ura, hogy a kinek lesujtott tekintete ezreket, ma a félelem visióitól beteg. Hát nem anachronismus ma egészen bilincsek verni a gondolatot, hát az emberiség világélete merőben nem teszi-e lehetetlenné, hogy a caesarismus milliókon érvényesüljön? A nyers erőnek ez a tömege nem hasznosabb lenne az emberiségre, ha azt a human eszmék hatnák át és eurpai

A „FELVIDÉKI HIRADÓ” TÁRCÁJA.

Cigány-korszak a magyar zene történelmében.

Irtta s a körműbányai Magyar-Egyesület 1894. évi szeptemberi estélyén felolvasta Matunak Mihály.

(Folytatás.)

Nagyhírű zenekarával mesés diadalokat aratott *Bihari János*. Még jó emlékszünk arra — mondja Liszt — midőn ezen virtuozt látuk és hallottuk. Férfias arca fajának minden megküöböztető vonását magán hordta. Tanuskodhatunk mellette — folytatja — hogy mily hatalmas varazst gyakorolt, ha hegedűjét kezébe vette s örökig, mintha feledné, hogy az idő mulik, hangzathatagokat csalt ki belőle, melyek majd vad eszéssel zúgtak tova, majd lágyan csergedtek. Mar nem voltunk egészen gyermekek, midőn őt 1822-ben jatszani hallottuk. Visszaemlékezve arra, a mit akkor hallottunk, nem egyszer gondoltunk később reá, hogy azon titkos szer hatása, melyet a középkor alkímistái az ő rejtejt műhelyeikben készítettek s melynek gyógy-erőjű nedve állítólag új életkezséget öntött az erébe, erővel, férfiasággal, vitészséggel, büszkeséggel, sérhetetlenséggel s ellenérzetlenséggel áldott meg: hasonló hatást idézhetett elő az élvezőben, mint a milyt mi azon percében tapasztaltunk. Mint egy szeszüszes eszenca csepjei, úgy hatottak ezen varázs hegedű hangjai füleinkre. Ha emlékeztünk agyagóbi s annak minden hangjegye gyémántüből lett volna, nem slihottott volna meg abban szilárdabban.

Bihari János szül. Nagy-Abonyban, Pozsonyvarmegyében 1769-ben, megh. 1827. évi április 26-án. A kis cigánygyerekek zenei jártassága már 7 éves korában feltűnt, a mikor is mint kontrasz ugyesen kezelte hegedűjét. 15 éves korában már mint primas tüngett ki magát s 18 éves korában *Banyák* évat vette el feleségül, ki 15 éves s egy igen híres sardahelyi cimbalmos leánya volt. 1802-ben *Bakos Ferenc* cimbalmossal Pestre ment. Bandájába fogadott aztán több jeles zenész, így *Bavos Laci* és *Jóskát, Ficsurt*, a jeles brügósti, ki *Ujvári* nev alatt volt ismeretes.* *Munyósi Imrét, Sárközy Jancsit* stb. Bandája tobbnyire csak négy hegedűvirtuoz s egy cimbalmosból volt összeállítva.

E bandával bejarta Magyarországot, Erdélyt és Lengyelországot, hol mindenütt a legnagyobb lelkességgel fogadták s a magyar zene fejlődésének neveztek. Budán a nádori, Pozsonyban az udvari, koronázási, országgyűlési és más nemzeti ünnepeleken ő muzsikált. Bácsóba is nem egyszer felhívták az udvari biakó alkalommal s olyankor hangversenyeket is adott. Jatszott azonkívül az idegen követek estélyein is. A bécsi kongresszus alatt majdnem egy évig tartózkodott ott s azon megtiszteltetésben részesült, hogy Európa összes koronás fejei előtt jatszhatótt. Bihari hatalmas hegedűjátékaról fogalmat adhat az a jelenet, midőn egy 1815. évi január 1-én tartott táncmulatság alkalmával, melyet *Alexandra Paulowna, József nádor hitvese, nővére Katharina Paulowna* színteleterre rendezett a *Mirgít-Szigeten*. Itt oly elragadó hűvel jatszott, hogy a tánciókó bamaulataiban megfélekedtek a táncról. A bécsiek is annyira el voltak ragadtatva mind játéka, mind szerzeményeinek eredetisége által, hogy *ungarischer Beethoven*

nek neveztek. Sőt beszélik, hogy a közbaniulat által elragadott császár hajlandó volt Biharit egészen rendkívüli kedvezményekben részesíteni. Midőn egy este azt kérde tőle: mit ohajtana souverain kegyeltől? Bihari egész bandája számára nemességét kívánt. Ez igazi nagylelkűség volt övei iránt — mondja Liszt — a parának edzett büszkesége, ki feltételeket szab a nyomorradó való lemondásért, vagy pedig elmás menekvisíró, hogy egy függelenségekne alkalmait, jótetménye elől kiterjen.

Bihari — mondja *Matrai* — főleg azon virtuozitás által tünik ki, melylyel nemzeti zenének előada; ő ezt szabadon magyaráza s mindanniszor újra rögtönözni jatszott azt. Játékar, bár az tele volt azon vád hűvel, mely nélkül magyar haligatagságot nem lehet elragadni, nem halmozta el digalyos cifrazatokkal, de oly kifejezéssel mely minden szívet magragadott. A friss magyarokat hatalmas, részgőtt tüzelté adta elő, a lassúkat mely banatos hangulattal, mely még a szakszenekre is mely bonyomlást tett, kik pedig azt csak a hangjegyek által szentnyomást itélik meg. Bihari nagymértékben bír a latszólag idősen és összeferhetetlen elemek gyors eljutandósága és atalakításának — a cigányokkal szüretlet adományát. Minden témának, melyet előadott, oly hangzatosast adott, mely annak természetét az ő értelme szerint változtatta és egészen sajátjasság módon vedt annak ritmusát. Soha sem tanulta a hangjegyeket, de valamely motívum egyszeri hallása elég volt neki, hogy azt rögtön és precize előadja. Ha egy az ovel váltakozó zenekar a táncmulatság alkalmával franciát vagy németet jatszott, mihelet az elhallगतott, tüstént új erővel vedt ő azt fel. A rendez táncmulatságoknál, melyek akkoriban a hét választó fejedelemhez címzett házban tartattak, rendszeren éjfel után kezdett jät-

*) Érsekújvári volt.

Mironra erőtt vett a babona kábulata.
Hiszen a nőstény-kecskék általában elleni szoktak, de miért ellik épen az ő kecskéje?? Neki nem kell egyéni több kecske! A házal most is sokan vannak. Egy ember és egy állat; vagy vegyük úgy, hogy két állat s most egy harmadik tolokodik ide.

Miron elhatározta, hogy a kis kecskét megöli.
Megöli, de nem úgy, mint vágó állatot ölni szoktak, hanem mint egy varazsló, egy búbajos ellenséget, aki a házhoz tolokodik. Az ilyenek vére átok.
Miron a babonás duh ingerelte.
Egy nap sikerült elfogni. Azonnal gúzt csavart s a kamarában felakasztotta.

Aztán mintha gyilkosságot követett volna el: rettenetes érzés vett rajta erőt.

Leült a fal tövébe.
A kis kecske életlenül csüngött előtte a gerendán.
Nagy robajjal szaladt elő nem sokára az anyja, mely talán meghallotta az utolsó hangokat.

Kimeredt szemével Mironra tekintett s csakhamar föltálla fiát.

Mintha ösztönszerűleg eltálla volna a történetek. Két lábra állva, első lábaival megfogni igyekezett, mintha leaknánk venni a veszélyes helyzetből, csodálatos, emberi hangokat hallatva.

Miron üvegesedő szemekkel bámult egy darabig s aztán erős kötelet vett elő.

A kecske még mindig két lábán állott, — aztán lihegve mintha Miron felé indulna.

Miron hurkot vésett a nyakába s felhuzta a falmelől a gerendára.

Aztán még egy kötelet vett elő s belülről magukra zárta a kaliba ajtaját.

Nemsokára mind a hárman ott függöttek: a gidó, a vén kecske és Miron. —

A szomszédok másnap rájok törték az ajtót s nagy röhögéssel üdvözölték a három felakasztottat.

Aztán megdöbbenve, kifejezhetetlen babonás aggodalom és félelem vett rajtuk erőt s keresztetvetve futottak szét.

Vadlay József.

Nyilttér.

(Az e rovathoz foglaltakért nem vállal felelőséget a szerk.)

Egész selyem, mintáztól Foulardokat (mintegy 450 különböző fajban), méterenként 75 krtól 3 ft 65 krig — valamint fekete, fehér és színes selyemszöveteket 45 krtól 11 ft 65 krig — sima, kockás, csíkos, virágos, damaszolt minőségben (mintegy 240 féle diszpozitív és 2000 különböző szín és árnyalatban) szállít postabér és vámmentesen a privátmegrendelők lakására **Henneberg G.** (cs. k. udv. szállítói) **selyemgyára Zürichben.** Minták postafordulóval küldetnek. Svájcha címzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

Meghívó

A „Turóci serfőző-részvénytársaság“-nak Turóc-Szent-Mártonban

1894. évi november hó 11-én d. u. 3^{1/2} órákor a „Tátra Bank“ helyiségeiben megtartandó

I. rendes közgyűlésére.

Tárgyak:

1. Elnöknek ad hoc s két jegyzőkönyv hitelesítőnek választása.
2. Zárszámadások megvizsgálása, a felmentvény megadása s a tiszta nyereség kiosztása.
3. 2 választmányi tagnak kisorsolással 3 évre, a felügyelőbizottsági tagoknak pedig 1 évre való választása.
4. A választmányi- s felügyelő-bizottság tagjait megillető tiszteletdíjak meghatározása.
5. Az egyleti hirdetéseknek mely napilapokban való közlésének megállapítása?
6. Tetszés szerinti indítványok. (Az indítványokat azonban a részvénytársaság alapszabályainak 16. §-a értelmében 24 órával előzetesen be kell jelenteni az igazgatóságnak.)

Turóc-Szt.-Mártonban, 1894. évi október 23-án.

Az igazgatóság.

A meghatalmazások a közgyűlés megnyitása előtt átadandók. A felügyelő-bizottság által megvizsgált zárszámadások, ugyanintén a nyereség- és veszteség-számla, az alapszabályok 29. §-a értelmében, a közgyűlés előtt 8 napon át a gyár irodahelyiségeiben megtekinthetők lesznek.

1894. évi 3469 szám.

Árverési hirdetés.

— III-ik árverés. —

A zsarnóczi m. kir. erdőhivatal részéről köz-hírré tétetik, hogy a geletneki m. kir. erdőgondnokság kezelése alatt álló repistvei védkerületben, a Garam folyótól mintegy 3 km. távolságban, mintegy 4000—4500 ürm³ kész lágú tűzfá 1894. évi november hó 12-én d. e. 10 órákor az erdőhivatal tanácstermében megtartandó nyilvános árverésen a legfőbbet ígérőnek el fog adatni.

Az eladandó faanyagok kikiáltási ára ürm³-kint 65 kr. azaz hatvanöt kr.-ban állapították meg.

Az árverés zárt ajánlatbani és szóbeli és mindenik árverezni kívánó köteles a kikiáltási árnak 10%-ka gyanánt 300 frt azaz háromszáz forintot készpénzben bánatpénz gyanánt az árverési bizottság kezébe letenni és az árverési feltételeket sajátkezűleg aláírni. A szabályszerűen bélyegzett és bánatpénzzel ellátott írásbeli ajánlatok, a szóbeli árverés megkezdése előtt adandók be, a fölajánlott vételár számkokkal és betűkkel tüntetendő és határozott nyilatkozat teendő azokban, hogy ajánló a feltételeket ismeri és azoknak feltétlenül aláveti magát.

Utóajánlatok nem fogadtnak el.
Az árverési feltételek, illetve szerződési feltételek az alólikt erdőhivatalnál az árverés határnapjáig a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők. —

M. Kir. erdőhivatal

Zsarnócán, 1894. évi október hó 21-én.

1894. évi 498. szám.

Faeladási hirdetés.

Kunos-Vágásan (Bars megye) a r. kath. plébániai erdőben 364 kat. holdon található jegenye- és lucfenyő, épületi és tűzfá a nagyméltóságú földművelésügyi m. kir. Minister úrnak 23346/1. 2. számú engedélye alapján f. é. november hó 26-ik napján d. e. 10 órákor Körmöcbányán a városházán 22575 frt kikiáltási tőár mellett nyilvános árverésen el fog adatni.

A fatömeg 8690 tm³ épületi- és rönkfára és 4060 ürm³ vegyes tűzfára becsülteltet.

Zárt írásbeli ajánlatok a szóbeli árveréseket is kötelező 2000 frt biztosítékkal ellátva az árverés megkezdéséig beadhatók. Az árverési feltételek a kunos-vágásai r. kath. plébánosnál, Körmöcbánya sz. kir. város rendőrkapitányi hivatalában és alulírott erdőgondnokságnál megtekinthetők.

Zsarnócza-Köhibán, 1894. évi október hó 11-én.

A m. kir. erdőgondnokság.

Főnyeremény esetleg 500,000 marka	Nyujtsunk kezét a szerencsének!	Anyereményekért az állam kezéskedik
--------------------------------------	---------------------------------	-------------------------------------

Felhívás
a Hamburgi Állam kezessége alatt álló pénz-lutri esetleges nyereségeinek részvételeire, melynél **10 millió 868,900 marka** okvellenül nyerendő.

Ezen előnyös pénzlutri nyereseményei, mely tervezetűleg csak 110,000 sorsjegyet tartalmaz, a következők: A **legnagyobb nyeremény esetleg 500,000 marka.**

Nyereménydíj 300,000 marka	46 nyeremény 45000 marka
1 nyeremény 200,000 marka	106 nyeremény 3000 marka
1 nyeremény 100,000 marka	206 nyeremény 2000 marka
2 nyeremény 75,000 marka	752 nyeremény 1000 marka
1 nyeremény 70,000 marka	1330 nyeremény 400 marka
1 nyeremény 65,000 marka	20 nyeremény 300 marka
1 nyeremény 60,000 marka	180 nym. a 200, 150 marka
1 nyeremény 55,000 marka	38945 nyeremény a 155 marka
2 nyeremény 50,000 marka	6994 nym. a 134, 100, 98 marka
1 nyeremény 40,000 marka	6846 nym. a 69, 42, 20 marka
3 nyeremény 20,000 marka	összesen:
21 nyeremény 10,000 marka	55,100 nyeremény.

Melyek néhány hónap mulva 7 részben **biztosan** kerülnek sorsolás alá.

Az 1-ső osztályú főnyeremény **50,000** marka, mely a 2-ik osztályban **55,000**, a 3-ik osztályban **60,000**, a 4-ik osztályban **65,000**, az 5-ik osztályban **70,000**, a 6-ik osztályban **75,000**, a 7-ik osztályban **200,000** és a nyereménydíjjal **300,000**, esetleg **500,000** markára emelkedik.

Az első nyeremény-húzára, melynek határideje hatóságilag állapították meg.

Az egész eredeti sorsjegy ára csak **frt 3.50**
a fel eredeti sorsjegy ára csak **frt 1.75**
a negyed eredeti sorsjegy ára csak **frt —.90**

Mindegyik résztvevőnek a megtörtént húzás után azonnali ingylen megküldetik a hivatalos sorsolási lapjeom.

Sorsolási tervek állami czímzettel, melyekből a betétek és a 7 osztály nyereményeinek felosztási kiírték, előzetesen küldetnek ingyzen.

A nyeremények kifizetése és szétküldése egyenként a betétek, átutalm a legnagyobb tőőrfartás mellett és pontosan eszközöltetik.

Megcendeleseket postautalvány vagy ajánlott levél útján kerek.

A húzás közelgő határideje miatt megcendelesek azonnal, de legkésőbb

f. é. október 31-ig bizalmasan eszközölhetők a következők cegnél:

Joseph Heckscher,
Banquier und Wechsel-Comptoir in Hamburg.

Ezennel van szerencsénk a t. közönség tudomására hozni, hogy

divat-, posztó-, vászon- és konfectióáru raktárunkhoz

fa- és fém- koporsók

szirkoszoruk és valamennyi gyászszókekek

csatoltattak.

Grossmann Józseffiai

Turóc-Szent-Mártonban.

Legbiztosabb óvoszer kolera, hagymáz és egyéb fertőző betegségek ellen!

Tökéletes fertőtlenítés: **Teljesen szagtalan!**

Önműködő tőzegszóró-csőstettek.

Belföldi és külföldi szabadalmak! Szobai árnyékszéknek mindenféle tiszettős alakban. Árnyékszékberendezések, kórházak, laktanyák, iskolák iparvállalatok, szállodák slb. részére.

Fertőtlenítő és szagtalanító tőzegpor! Tőzegalom!

Magyar tőzeg- és műtrágya-ipar részvénytársaság.

Igazgató-ság: **Budapest, IV. Városház tér 9 (Harris-bazar).**

Mindennemű tőzeggyártmány nagy raktára.

Külföldreviselés: emberi és városi hulladékok ipari és gazdasági értékesítése. Város tisztítási és elfuvarozási vállalatok szervezése.

Műtrágyagyártás.

Részletes tervekkel, költségvetésekkel és eredeti bizonyítványokkal az igazgatóság.

Az orsz. közegészségügyi tanács által többszörösen ajánlván.